Bjerg-Posten

2017 - MEDLEMSBLAD - NR 41

Indhold

Året der gik 2
En slægtsberetning ved Harald Bang Nielsen 3
Hellig jord er vor hjemstavns muld 7
Syklubben reddede sognets fattighus 8
Den oversøiske udvandring fra Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne og lidt om indvandringen 10
Mange år at se tilbage på 15
Min arbejdsplads igennem 41 år i Gravlunde Plantage 20
Min erindring 25
Lokalhistorisk forening for Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne 27
Arrangementer 2018 28

Lokalhistorisk Forening i
Frejlev - Nørholm - Sønderholm sogne

Året der gik

Endelig oprandt året 2017, som vi i den lokalhistoriske forening i Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne længe havde set frem til. Vi havde bestemt os for at fejre det forestående 40 års jubilæum med manér, og der var blevet fastsat en dato: Lørdag d. 25. marts 2017 var dagen, hvor det store arrangement skulle løbe af stabelen på Sønderholm skole. Men mere derom senere.

For året begyndte med generalforsamlingen i Sønderholm Sognegård den 14. februar, og det var med en flot deltagelse af over 70 deltagere. Kristian Juul var inviteret til at fortælle lidt om sine forældre Tove og Palle Juuls pladestudie Stuk i Sønderholm, og det blev et hyggeligt møde med små anekdoter fra tiden, hvor mange kendte kunstnere lagde deres vej forbi vore sogne.

Formanden aflagde bestyrelsens beretning om aktiviteterne i det forløbne år, og kassereren Flemming Gravesen gennemgik regnskabet - dette og beretningen blev godkendt med klapsalver. Ved valget til bestyrelsen havde Jon Aldal Jensen valgt at stoppe, og i stedet blev Lis Dalsmark fra Sønderholm valgt. De øvrige valg til bestyrelsen var genvalg. Til ny revisor blev Jørgen Rise fra Sønderholm valgt, da Mogens Ejersbo havde besluttet at stoppe. Som ny revisorsuppleant blev Søren Hoppe Christensen valgt.

Foreningens 40 års Jubilæum blev som sagt afholdt lørdag d. 25. marts. Solen skinnede og flagene var hejst. Alle de lokale aviser havde også bemærket den runde dag, og det strømmede til med gæster fra både nær og fjern. Arrangementet foregik hovedsageligt på skolen, men også vores Arkiv var åbent.

Som formand bød jeg de mange et hjerteligt velkommen med et håb om en dejlig dag, og anbefalede samtidig alle at læse den omdelte Jubilæumsfolder, der var skrevet i dagens anledning. Selve åbningstalen blev holdt af byrådsmedlem Mads Sølver Pedersen fra Frejlev. Han roste foreningen for det store frivillige arbejde, der gøres for at passe på vor fortid for fremtiden, og bidrog på festlig vis med nogle små historier om hans egen interesse for lokalhistorie.

Flemming Nielsen fra Stadsarkivet i Aalborg havde også mange anerkendende ord med. Han takkede bl.a. for det gode samarbejde foreningen altid har haft med Stadsarkivet, og han roste Arkivet for altid at være på forkant med at registrere arkivalier. Flemming Nielsen var selvfølgelig ked af at formanden for arkivudvalget John Ejdrup havde valgt at stoppe, men han fik et ”Tak for et godt samarbejde” – med på vejen.

Dagen, som i øvrigt allerede startede klokken ti med morgensang og morgenbrød, bød på et væld af oplevelser: Den populære Reerslev film, med Anton Staun Bendtsens indtaling, blev afspillet, der var en udstilling af billeder med ukendte folk, hvor vi fik stor hjælp til navnesætningen, og et slideshow med 400 billeder kørte dagen igennem på storskærm. Samtidig med dette viste en lokal metaldetektor-interesseret Claus Thrane fra Frejlev sine mange fund fra lokale marker. Der var også i dagens anledning indkommet scrapbøger fra bl.a. Flemming Nielsen fra Nibe omkring hans tid i Restrup Idrætsforening RIF. Hvor end man kikkede, var der en summen af liv i alle kroge, og enkelte besøgte vores Arkiv og fik også her en god historie med sig hjem.
Alt i alt kunne en meget stolt bestyrelse se tilbage på en helt igennem fantastisk dag med over 100 gæster, indskrevet i den nye gæstebog, og man kunne kun overbevise hinanden om, at med sådan en stor opbakning, så lover det rigtig godt for fremtiden.

Den 7. juni havde vi arrangeret udflugt til Lundbæk Landbrugsskole ved Nibe, og her deltog der omkring 50 medlemmer. Tidligere forstander Niels Quist-Jensen viste hjemmevant rundt på skolen, og han fortalte, med stor indlevelse, om både herregårdens og landbrugsskolens interessante historie. Også dette arrangement var en oplevelse værd.

Til slut vil jeg sige tak for et indholdsrigt år med mange deltagere til vores arrangementer. Også en stor tak for de betydningsfulde arkivalier, der er indleveret til Arkivet i årets løb, og de mange gode historier, der er kommet til dette års Bjergposten.
Vel mødt til næste år.

På bestyrelsens vegne Peter Stoffersen.

En slægtsberetning ved Harald Bang Nielsen

Anna og Harald Bang Nielsen fra Nørholm flyttede til byen i 1948. En januardag for 40 år siden, satte Harald sig for at skrive sine erindringer, og Bjergposten har valgt at bringe en del af materialet. Bogen begynder således:

Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord
som det, jeg ville ej med kongers bytte.

Nørholm i januar 1977.

Jeg har ofte tænkt på at skrive en beretning om mig selv og min familie, men det er ikke nemt at få begyndt, men nu skal det være. For at kunne forstå de slægtled, der er gået forud for Annas og min tid, kunde man passende læse Marinus Langelands bog: Ad sandede veje, Peter Riismøllers bog: Sultegrænsen eller noget af Johan Skjoldborg.

Harald Bang Nielsens køretøj fra da, han og Anna boede i Arentsminde. Foto fra først i 1940'erne.

Min fader Anton Nielsen er født i Gamborg på Vestfyn, han var den yngste af fire søskende, hans søster Marie døde kun 16 år gammel, og hans ældste bror Niels Peter blev kun 39 år gammel. Min moder, Jensine Nielsen, havde engang min bror med til Middelfart da han var dreng, og da ville hun vise ham skibene. Fra den dag ville han være sømand. Han nåede også at sejle på de fem verdenshave, og desuden var han i land, hvor han arbejdede ved landbruget, blandt andet i Canada og i Argentina. Der drog han med et tærskeværk i tre måneder, og var ikke i seng i den tid, de sov i halmen. Han kom syg hjem derfra og døde kort efter. Da han døde, var han, efter den tids forhold, en ret velhavende mand, og oprettede blandt andet et legat for værdigt trængende i Kauslunde sogn på Fyn.
Min faders far, Erasmus Nielsen, var født i Rørup på Fyn i 1832 og var fra et fattigt hjem, og der var ikke store muligheder for at tjene til føden dengang. Så han udvandrede til New Zealand omkring 1856. Han undgik at komme med i krigen i 1848, fordi han var for ung, og i 1864 var han udrejst.
Den lange rejse foregik med sejlskib over London, hvor han købte et skakspil, som jeg, Harald har arvet stumperne af. Derfra rejste han til Afrika. Hele turen tog tre måneder.
Han ernærede sig, i det fremmede, det meste af tiden som guldgraver, og jeg har stadig bedstemoders forlovelsesring af guld, som han har haft med hjem. Det har ofte været en ensom post for ham. Han har f.eks. fortalt, at han en julenat lå ude i en skov og vidste ikke, hvor de nærmeste mennesker boede. Hjemrejsen foregik med hjuldamper, og gennem Suezkanalen, der var blevet åbnet i 1869. Han havde været borte i 13 år, og ingen kunde kende ham, da han kom hjem, men hans søster genkendte stemmen.

Harald og Anna Bang Nielsen i 1999 i Nørholm.

Men nu lidt om min kone Anna:
En skøn sommeraften i 1934 traf Anna og jeg hverandre i Båringskov på Fyn. Vi kendte godt hinanden, for hun tjente på en gård, hvor jeg også

kom. Hendes hjem var et bindingsværks husmandssted på 3 tdl. ved Båring. Det var fed og frugtbar jord, og der var en herlig udsigt over store dele af Vestfyn, Lillebælt og Jyllands østkyst helt op til Horsens fjord.
Huset var bygget af Annas morfar, som havde købt en gammel møllegård fra 1755. Fra nedbrydningen byggede han så huset. Der var 5 søskende i Annas mors hjem. De fire ældste rejste til Amerika, den yngste broder forsvandt sporløst derovre, da han var på vej hjem for at overtage hjemmet. En søster døde derovre efter at have fået 7 børn, hvoraf de 3 var døde af sult og kulde. Den ældste søster blev gift med en dansk-amerikaner, og dem gik det godt. Den anden søn var gartner, og inden han rejste til Amerika, havde han plantet en del frugttræer i sønder ende af marken hjemme i Danmark. Træerne kom senere til at bære godt med frugt, og de kom til at hjælpe til med økonomien i de dårlige år. Gartneren fik en frugtfarm i Kansas City, og det gik godt for ham. Men undertiden kom der røvere og plyndrede butikken, og så måtte han betale mafiaen for at blive fri for uvæsenet. Han var hjemme i 1925 med sin kone og deres yngste datter. Vi brevvekslede med ham til hans død, men da familien ikke forstod dansk ophørte forbindelsen. Annas mor blev hjemme i Danmark og overtog senere hjemmet, hvor hun passede sin far.

Annas far hed Anton Sørensen. Han var født i Horsens, og forældrene havde 5 børn, hvoraf de to hold var tvillinger. Da Anton var fem år gammel, døde faderen, og da de kun var arbejdsfolk, så var der kun fattighuset tilbage for Annas farmor. Her boede hun så 11 år og fik 2 børn uden for ægteskab. Men heldigvis blev hun gift med en ny mand, som fik hende ud af fattighuset.

Men søndag den 25. oktober 1936 blev Anna og jeg viet i Asperup kirke på Fyn, og i 1938, den 30. januar, blev vores første søn Carl Henning født. Vores anden søn Ole Bang Nielsen blev født d. 12-8-1944.

(Nu følger en lang og spændende historie om, hvordan Harald og Anna klarede tiden under krigen og om deres arbejde som hhv. slagter og medhjælper. Dette medtages ikke i beretningen her, men kan læses i Haralds bog på Arkivet.)

I julen 1945 bød der sig en lejlighed til at sælge vores slagterforretning i Arentsminde for 30.000 kr. Vi flyttede den 1. februar 1946 til Hvorupvej 17 i Lindholm. Der havde vi købt et hus for 12.100 kr. Det var et et-familiehus, hvor der boede lejefolk ovenpå, og de var ikke til at sige op, men der var en dejlig frugthave.
Jeg begyndte at købe får, lam, orner og slagteheste på kvægtorvet, og slagtede selv dyrene på det offentlige slagtehus i Aalborg. Det var en ret god forretning, men der var til tider for lidt at handle med. Så derfor måtte vi igen flytte, og vi købte en forfalden ejendom beliggende i Vejlen, lige vest for flyvepladsen ved Nørre Sundby. Den hed Jægergården. Ejendommen var på 18 tdl. heraf 5 tdl. fjord-eng mellem huset og fjorden. På vejen ud til ejendommen kørte vi langs med det 5-6 meter høje hegn om flyvepladsen. Den var nu blevet omdannet til en flygtningelejr. Og der stod og hang i hundredvis af børn, invalide folk, koner og gamle mænd op af hegnet. Der var ingen smil at spore, der var ingen, der vinkede. Det så ud, som de stirrede efter friheden, men ikke kunde få øje på den.

Harald og Anna flytter til Nørholm i 1948, hvor de, næsten ubeset, køber Nørholm Villavej 9.

Så en januar-nat i 1948 byttede vi ejendommen ved fjorden ud med ejendommen i Nørholm. Vi skulle give 10.000 kr. kontant i bytte. Vi havde set huset ved lommelygte. Marken havde vi ikke set, men engen vidste vi så nogenlunde, hvor lå. Selv om husene var meget dårlige, var handelen god

Sådan så Nørholm Villavej 9 ud efter Harald og Anna fik bygget deres nye stuehus i 1955. Forrest ses tidligere slagter Bekkers hus på Nørholm Villavej 12, og bagved ses en del ejendomme på Nørholm Bygade og Dejgårdsvej.

nok, for det vi kom fra, var dårligere, og i Nørholm var der ca. 50 tdl.
Vi flyttede til Nørholm den 25. april 1948, og fik os godt indrettet. Selv om husene var gamle og havarerede, så befandt vi os godt. Vi kom hurtigt i kontakt med egnens beboere og fik sat skik på have og mark, men det var ikke nemt at få noget at reparere huse og landbrugsredskaber med. Efter et år fik vi, ved ansøgning, dog bevilget brædder til en arbejdsvogn med lad. Hvad angik gødning var vi mere heldige, for når en ejendom havde været solgt, fik den ekstra ration.
Den 4. juni 1950 en dejlig søndag morgen, blev Bodil og Birthe født. Det var en stor overraskelse, at der var to tvillingepiger. Vi havde ventet en dreng, som skulle hedde Povl. I året 1955 var varesituationen bedret en del, og vi besluttede at bygge et nyt stuehus. Vi måtte sikre os de vigtigste materialer, inden vi gik i gang: såsom mursten, tagplader og spær. Vi måtte støbe lofterne mellem etagerne, da det var håbløst at skaffe bjælker. Vi måtte også have finansieringen i orden, inden vi begyndte, for så mange penge kunde vi ikke låne i banken. Så vi måtte ty til slægt og venner. I april 1955 begyndte vi at rive det gamle stuehus ned, på nær vestre ende. Her boede vi, ind til vi kunde flytte ind i det nye hus om efteråret. Fra det gamle stod og til det nye var færdigt, kostede det 25.712 kr. og 17 øre. Hvem, der sammenlignede med førkrigs-priserne, rystede på hovedet og syntes, at det var alt for dyrt, men byggepriserne var ved at gå op, og vi måtte ofte i mange forretninger for at finde det, vi havde brug for, eller vi måtte vente til, leverandøren fik det hjem. Men vi fik et nyt og et godt hus, som vi havde råd til at bo i. Så vi har aldrig fortrudt, at vi byggede på det tidspunkt.

Samme efterår købte jeg Magnus Jensens landbrug på Hanedamsvej 11. Der var nogle forfaldne udbygninger, og der var 14 tdl., som lå syv forskellige steder omkring Nørholm. Prisen var 10.500 kr. Det meste af jorden blev straks solgt fra, men arealet Lyngen vest for Mariehønevej, som Ole og jeg har plantet en del i, blev først solgt

Hanedamsvej 11 i Nørholm i 1955. I dag er gården nedrevet. Huset til venstre er Dejgårdsvej 9.

i 1961 til 1 kr. pr. kvadratmeter, til sommerhusgrunde.
Det var også i 1955, vi købte halvdelen af Danmarks eneste shropshire-fåreflok på Erholm Gods på Fyn. Vi fik 11 får. Nogle af de ældste var direkte indført fra England, medens vædderen var fra Sverige. Vi havde ellers en god leicesterbesætning, som vi fremviste på dyrskuet i Aalborg, men vi kom til at synes om shropshirerne, og ret hurtigt havde vi kun den ene race. I 1956 udstillede vi fårene på ungskuet i Haderslev, og siden har vi i en lang årrække, hvert år, udstillet nogle af vore dyr på ungskuet. I Aalborg, i 1960, blev vores vædder, Bellahøjdrengen, tilkendt guldmedalje, og vi har hentet mange ærespræmier hjem.
I 1957 blev stalden repareret med nyt tag og trempel. Taget var ligesom på det gamle stuehus af krigs-cimbrit; det var aviser, der var blandet med asbest. I 1959 blev vores yngste datter Benthe født, den 22. januar kl. 9 om formiddagen.
I alle årene drev vi landbruget som et husmandssted med et ret stort fårehold. Samtidig med det, drev jeg også en ret omfattende handel med en del dyr, som jeg selv slagtede. Jeg solgte selv kroppene til slagtere, pølsefabrikker, skibshandlere og lignende. Ligesom jeg selv afsatte skind, uld og affald, og derforuden handlede jeg en del med levende får. Det gik godt, så længe jeg kunde slagte dyrene på det offentlige slagtehus, men da det blev nedlagt i 1963, kunde jeg ikke selv slagte og forhandle produkterne, og min forretning gik efterhånden i stå.
I 1966 kom jeg til at købe søer til Holstebro Slagteri og senere til Koopmann Slagteri i Silkeborg,

Harald Bang Nielsen på dyrskue med et par af sine shropshire får i 1962.

men handlede også med Nibe og Nykøbing Slagteri, og samtidig gik en del søer til Tyskland. Det var betydeligt flere og lettere penge at tjene, men det var ikke nær så interessant, som handelen med får. So-handelen var mere en trædemølle, med faste priser og faste kunder.

Når jeg nu ser tilbage på, hvordan vi gennem livet har klaret dagen og vejen, med de små midler til tider, så skyldes det måske, at vi var børn af tyverne og unge i trediverne. Dengang var vi ikke forvænte, men glade hver gang, man fik noget nyt og taknemmelige for hver en øre, man tjente.

Anna Bang Nielsen med et leicesterlam, som ikke kan finde sin mor.

Familien fik en guldmedalje og flere ærespræmier for disse får. Medaljen kan ses på Arkiv.dk Fotografi fra 1992.

Vort hjem er bygget op stump for stump. Det er ikke købt på samlebånd, men hver en lille ting kan fortælle sin historie. Vi har altid brugt lidt mindre end vi tjente, og vi har aldrig tragtet efter status-symboler. Både Anna og jeg fik i vuggegave, at vi aldrig var misundelige på andre, som havde mere end os, men tværtimod kunde vi glæde os, når det gik andre godt. Og vi har altid været glade for hverdagens små glæder.

Den 25. januar 1968 blev vores søn Ole gift med Tove Jensen. Hun var datter af Otilie og Harald Jensen, uldspinderen fra Ejdrup ved Nibe, og de forpagtede samtidig Nørholm Østergård på Nørholm Villavej 22. To år senere byttede jeg min eng og fik bygningerne og lidt jord lagt til Østergård, men handelen varede otte år med at gå i orden, og Ole købte så gården og min mark, og vores ejendom blev til et nedlagt landbrug.
I 1978 afsluttede vores datter Bodil sit studium og blev adjunkt i dansk og historie. Året efter afsluttede tvillingesøster Birthe sit studium og blev adjunkt i oldtidsgræsk og latin. På samme tid var Benthe i gang med sit lærerstudium, og Carl Henning var da allerede flyttet til København og var blevet butiksslagter-uddannet.

Harald Bang Nielsen

Harald Bang Nielsen siddende i haven i 2002.
Han levede fra 1912-2004

Hellig jord er vor hjemstavns muld

I en artikel i Nørholm kirkeblad, Sognebladet fra 1999, har præst Ib Skotte Henriksen interviewet Harald Bang Nielsen og optaget det på et kassettebånd. I et uddrag derfra står der bl.a.:

Det kirkelige liv og ikke mindst det lokalhistoriske har været en vigtig brik i familien Anna og Harald Bang Nielsens liv. Det vidner de mange oldtidsfund i stuerne om. I 1977 var Harald medstifter af Lokalhistorisk Forening for egnen, og om sine mange fund siger han: ” Vi kan jo finde ting fra alle de forskellige perioder helt til 10.000 år tilbage, og stadigvæk ser vi jo folk, med søgere, finde mønter ude på marken.”

Om vikingebopladser fortsætter Harald: ”På Nørholm strand kunne de jo trække bådene op, og sådan et udtryk som ”Gåden” er flere tusinde år gammel. Da har strandkanten jo gået derinde.”
Flere historier om bopladser, syv tusinde år gamle træstubbefund og udgravninger af bl.a. gamle krukker, som Harald selv har limet sammen til Lokalhistorisk samling i Frejlev, fylder godt på båndet. Og også historien om Nørholmsbogen, som Harald har været primus motor i at få udbredt kendskabet til. Bogen blev udgivet for små tyve år siden i 200 eksemplarer, og siden er den genoptrykt i 100 eksemplarer, som nu også er væk. Selvom Harald har meget stof liggende fra tiden efter, kommer der ingen ajourført bog fra Haralds side.
”Nu må andre tage over,” slutter han.

Nørholm Villavej 9 i 2017. De nye ejere har valgt at bevare det oprindelige udtryk på ejendommen.

Syklubben reddede sognets fattighus

Denne artikel er skrevet af skoleinspektør Viggo Vandkær Thomsen fra Skørbæk, og den spændende og lokale historie blev bragt i ugebladet Familie Journalen den 2. april 1982. Udklippet findes i Harald Bang Nielsens bog, og fra artiklen er der medtaget følgende:

Anna Bang Nielsen i Familie Journalen 1982.

Nørholm sogn ligger lige ud til Limfjorden. Kirken er rejst på en bakke, der skråner stejlt ned til fjordengene. Lige neden for kirkebakken ligger et gammelt hus; lille med bittesmå vinduer. Det er Nørholm Fattighus, Nødhuset bliver det kaldt. I hen ved 175 år tjente huset som sidste hjælp for dem, der ikke kunne klare sig selv. For få år siden var dette sjældne minde, om fortidens sociale hjælp, ved at falde i ruin. Men nu er det reddet, og redningsaktionen kom fra syklubben i Nørholm..
”Ja, da den sidste beboer flyttede ud af Nødhuset, snakkede vi i syklubben om, at det var forkert, hvis det gamle fattighus forsvandt,” fortæller Anna Bang Nielsen. Hun bor sammen med sin mand på en gård i Nørholm. Hun er nok noget af en initiativtager til syklubbens usædvanlige indsats, om end det vil ligge hende fjernt at snakke om det. Ivrig for sagen er hun. Viser også gerne det nyrestaurerede fattighus frem.

Ingen ejede fattighuset

Fattighuset er lille, meget lille. På begge sider af den smalle forgang, ligger en beskeden stue. Der er også et køkken med trang plads, køkkenbord, samt en gammeldags vandpumpe til brønden, der er under huset. Overalt er der lavt til loftet. Huset kan opvarmes med kakkelovn. Der er pænt overalt, men der gik lang tid, inden det kom så vidt. Huset var stærkt i forfald, da syklubben i Nørholm tog beslutningen om et initiativ.
”Vi henvendte os først til kommunen og foreslog at huset skulle bevares,” fortæller Anna Bang Nielsen, men der opstod vanskeligheder med det samme. ”Hvem ejer egentlig huset?” spurgte kommunen? ”Ja, det vidste vi jo ikke, men så blev det undersøgt, og det viste sig, at ingen ejede fattighuset! – Fra gammel tid var det en slags fælles ejendom, og for så at komme videre, måtte kommunen have en dom for, at det var kommunens. Den dom faldt så, og så fik vi at vide, at vi måtte sørge for at holde det i orden.
Det var nu nemmere sagt end gjort. Huset var direkte i forfald og blev næsten ødelagt ved et hærværk nytårsnat mellem 1979 og 1980. Måske var det med til at overbevise os om, at nu skulle der gøres noget alvorligt. Vi snakkede med forskellige, og fik god hjælp af skuespilleren Knud Dittmer, så vi fik oprettet ”Fattighusets forening,” hvor vi gik videre med arbejdet.”

Væggene bygget af ler

Anna Bang Nielsen indrømmer, at restaureringsarbejdet så helt umuligt ud, men så fik husets forening forbindelse med den ungdoms-pyskiatriske afdeling i Aalborg. Herfra var mødt interesserede op i en større fælles arbejdsopgave for patienterne, og dét blev så istandsættelsen af Nødhuset i Nørholm.
”De udførte virkelig et stort arbejde for huset,” fortæller Anna Bang Nielsen. ”Udvendig og indvendig blev alt sat i stand, og forfaldne vinduer blev udskiftet med andre, som blev fundet fra nedrivninger af gamle huse i Vendsyssel, Alt blev ført til det oprindelige, dog blev spisekammeret lagt ind til køkkenet. Væggene blev igen fine, selvom det var vanskeligt, for det viste sig, at

huset er opført med brug af ubrændte lersten. I den ene stue er afdækket en lille firkant, som nu er indrammet, så besøgende kan se, hvor fattige materialerne var, da huset blev bygget.
I øvrigt kender vi ikke det nøjagtige opførelsesår, men det må ligge mellem 1803 og 1813, har vi fundet ud af. Det er altså ca. 175 år gammelt, men det er bevaret, selv om væggene er af ler.

De måtte ud at tigge

”Det hedder jo fattighuset, og det er jo sådan set også rigtigt, sådan som kommunerne førhen skulle have fattighuse, men her blev huset kaldt Nødhuset, og det dækker vel mere den funktion, huset havde,” mener Anna Bang Nielsen. ”Her blev jo anbragt de handicappede, som ikke kunne klare sig selv, og det var både fysisk og psykisk svage. Også ældre, som ikke kunne få pasning hos familie, kom her, men det var jo typisk, at husets beboere skulle klare sig selv. Den hjælp, de skulle have fra andre, måtte de ud at tigge om, og der er ingen tvivl om at tiggeriet var en betingelse, for at de kunne klare sig.

Til tider var der mange i huset - op til 16 voksne foruden børn. Så det er ikke så sært, at der var en bestemmelse om, at kvinder og mænd skulle sove med fødderne modsat og med hovederne væk fra hinanden. Moralen skulle holdes i hævd!”
Anna fortsætter: ”Ja, sådan var der i fattighusene landet over, og de har altid været forbundne med dramatiske skæbner. Mange stakler er glemt, og langt de fleste fattighuse er borte.”
Men i Nørholm er det bevaret, og hvad skal det så nu bruges til?
Dertil svarer Anna: ”Der har været snakket om, at det skulle bruges til Nørholm sognehistoriske forenings samlinger, men det vil kræve konstant opvarmning, som der ikke er penge til. Huset bør stå som det, det var, sognets Nødhus, så nutidens mennesker kan komme og se de vilkår, som engang blev givet de, der ikke kunne klare sig selv.”

Se navnene på Syklubbens initiativrige kvinder i Tove Bangs erindring på side 25.
Anna Bang Nielsen døde i 2012, 95 år gammel.

.

Nørholm Fattighus på Hanedamsvej 52 og fra venstre står Metha Nielsen og Katrine Larsen.
Billederne er fra henholdsvis 1959 og 2014.

Den oversøiske udvandring fra Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne og lidt om indvandringen

Henning Bender har skrevet nedenstående artikel. Han er født i 1944, og blev mag.art. i historie i 1972 og var i årene 1974-2008 Aalborgs første stadsarkivar, og fra 1989 tillige leder af Det danske Udvandrerarkiv. I anden halvdel af 1970'erne startede han indsamlingskampagner for fotografier og foreningsarkivalier i det daværende Nordjyllands amt. Disse indsamlinger kunne kun gennemføres ved at oprette frivillige lokale indsamlings-, registrerings-, opbevarings- og formidlingssteder over alt i Nordjylland.
Et af disse kraftcentre blev Lokalhistorisk forening for Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne, som Henning var med til at oprette for 40 år siden i marts 1977.
Bestyrelsen har derfor bedt Henning Bender om at sende en jubilæumshilsen i form af en artikel til Bjergposten i år. Når den nu pensionerede stadsarkivar har valgt at skrive om udvandringen og lidt om indvandringen fra og til de tre sogne, skyldes det, at han i det seneste ti år særligt har skrevet artikler og holdt foredrag om disse emner.

Den første udvandrer fra de tre sogne vest for Aalborg

Kirstine fra Tostrup i Sønderholm sogn var ikke i tvivl om hvad der var galt, da hun den 25. juni 1854 fik voldsomme mavesmerter, opkast og diarre og da også døde dagen efter under svære pinsler på den amerikanske prærie i Kansas.
Kirstine Rasmusdatter (1790-1854) havde oplevet koleraens hærgen i Aalborg sensommeren 1853,og mareridtet blev genoplevet, da den store mormongruppe fra Danmark i foråret 1854 rejste ad Mississippi-Missouri til Kansas City. Af de 694 "hellige," der forlod København i juledagene 1853 var der nu knapt 400 tilbage, da karavanen den 15. juni, med 69 prærievogne, hver trukket af 4 okser, fortsatte ud over prærien mod det "hellige land". Alle håbede at køre fra "den syge luft" langs floderne, men allerede efter en uges regnvejr kørte karavanen uhjælpelig fast i mudder få kilometer vest for Kansas City.
Det skyldtes næppe, som mange troede, at de amerikanske okser ikke forstod danske kommandoer, men snarere at danskerne havde taget alt for mange og tunge møbler med hjemmefra.
Det var, mens man ventede på flere okser, til at trække vognene, at Kirstine, og 6 dage senere, hendes 72-årige mand, murer Erik From fra Aalborg, døde. De senere karavaner, fortaltes det, kunne finde vejen ved at følge begravelserne.
Så først i oktober 1854 nåede 303 overlevende frem til Utah, efter at have krydset Kansas, Nebraska og Wyoming. Blandt de, der nåede frem var Kirstines datter og svigersøn, Marie Pedersdatter og skrædder Niels Christian Schou, samt ægteparrets 5 børn. Familien Schou slog sig siden ned i det sydligste Utah.

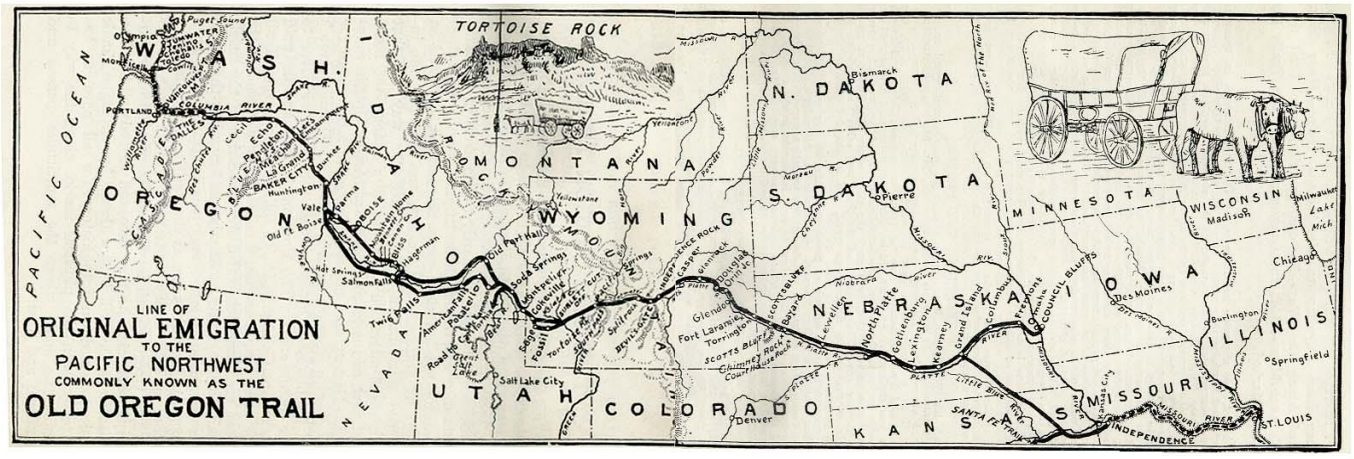

Old Oregon Trail var navnet på den lange rute tværs over det amerikanske kontinent, som mange udvandrere benyttede. Kirstine og hendes mand Erik From nåede ikke til deres destination Utah, men deres børn overlevede rejsen.

Når et ældre ægtepar fra Himmerland således endte deres dage i hvad, der den gang i 1854, var ukendt indianerterritorium, skyldtes det, at familien allerede den 25. oktober 1850, blev døbt som de allerførste mormoner. Sekten var først kommet til København i juni 1850, men den fortsatte i oktober samme år til Aalborg. Her var det straks lykkedes den første mormonmissionær at overtale forstanderen for den store nordjyske baptistmenighed, jernstøber Hans Peter Jensen (1815-1883), og med ham størstedelen af menigheden, til at antage den nye tro. Et efterfølgende salg af Jensens store jernstøberi i Nørresundby, finansierede herefter rejsen til "det hellige land" for alle, herunder Kirstine med familie. Som lån, der skulle tilbagebetales, af de, der nåede frem til Utah.

Kirstines datter og svigersøn Marie og Niels Christian Schou. De var børn af udvandrere fra bl.a. Nørholm, og boede nu i Amerika. Foto ca. 1865.

Flere rejser til Amerika

De store dødstal på rejserne til Amerika forhindrede dog ikke yderligere 11.000 danskere i at tage af sted i sejlskibsperioden før 1868. Nogle rejste vel, fordi det var en hellig pligt, andre nok snarere fordi en rejse på afbetaling, var den eneste måde man kunne komme til Amerika. Det var dog ikke alle "hellige" der nåede Utah som mormoner.

Christen Eriksen, en gårdmandssøn fra Nørholm, der i 1860'erne var blevet arbejdsmand i den aalborgensiske industri, rejste således sammen med sin familie af sted som mormoner i 1866, men faldt, sammen med familien, fra troen undervejs, og kom således gratis til Omaha i Nebraska.
Det gjaldt også skomager Axel Petersen Bojer fra Løgstør, der sammen med sin hustru, Johanne fra Frejlev, sprang fra troen på det sted, ved Missouri-floden, hvor rejsen til fods over prærien skulle starte. Disse afhoppere dannede således kernerne om hvilke de store danske bosættelser i det vestligste Iowa og østligste Nebraska voksede op i 1870erne.
Det var da også til disse stater samt Illinois, Wisconsin og Minnesota, at de fleste udvandrere fra Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne rejste. Det var vigtigt, at man i første omgang fandt frem til landsmænd, venner og bekendte, indtil man selv lærte sig engelsk, så man selv kunne klare sig. Det gjaldt ikke mindst "pensionisterne", der måtte finde frem til de steder i det store land, hvor deres børn havde slået sig ned.

Enken Ane Jensdatter fra Nørholm

Den 5. oktober 1875 stod Ane Jensdatter, en 69 år gammel enke, således, som eneste dansker, på kajen i Quebec i Canada, efter at være sat i land fra det store britiske dampskib Sardinian fra Liverpool. For Ane havde fattighuset hjemme i Nørholm været eneste alternativ, om ikke hendes to døtre havde sendt en forudbetalt billet til Duluth i det allernordligste Minnesota.
Anes mand gennem 41 år, daglejer Peder Mikkelsen, var død den 3. marts 1873. Et par måneder senere var den yngste datter, Maren Pedersdatter, rejst til USA med sin 8-årige søn Peder Christian, og i efteråret 1874 fulgte den ældste datter, Johanne Pedersdatter med sin 1-årige datter Marie.

Gamle Ane havde herefter startet sit livs rejse. Med tog fra Aalborg den 16. september 1875 til Hamburg, herfra via Hull til Liverpool, hvorfra skibet afgik den 27. september 1875 med mere end 900 irske og russiske passagerer om bord. Ane har derfor sandsynligvis søgt sammen med en lille håndfuld svenske udvandrere på skibet, der som hun, skulle til Duluth. I hvert fald registreredes hun som "swede" ved ankomsten til Quebec. Om Ane så er blevet budt velkommen af døtre og børnebørn på kajen i Duluth den 16/10 1875 vides ikke! De kilder, jeg har brugt, tier. Men historien viser, at man nu, i modsætning til 1850'ernes og 1860'ernes store rejsegrupper, kunne foretage den lange rejse som enkeltstående individ. Og måske vigtigst: rejsen fra Aalborg til midten af det nordamerikanske kontinent, kunne nu foretages på en enkelt måned, ikke ti måneder, som tidligere.

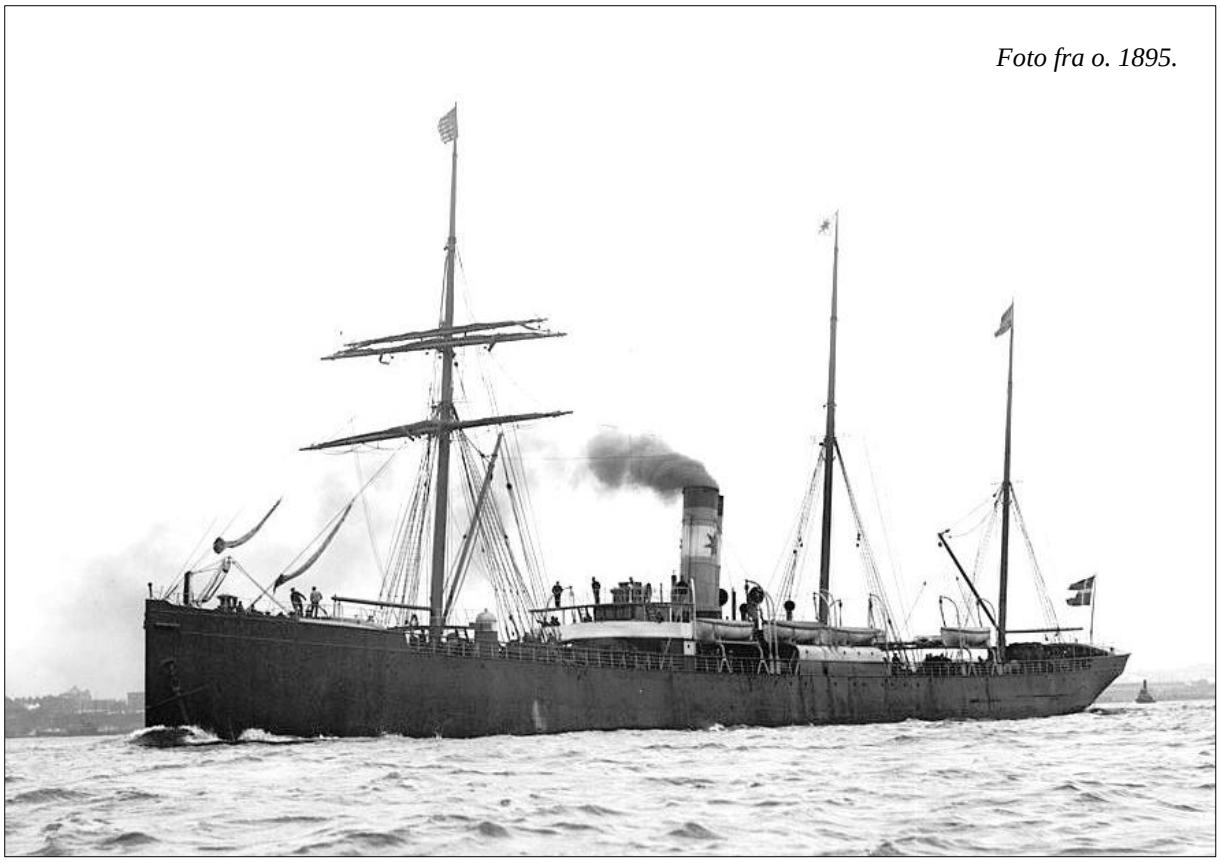

Skibet Norge, som førte en stor del af udvandrerne over Atlanterhavet. Norge forliste i 1904 og mange druknede. Mads Chr. Madsen fra Frejlev overlevede og kom godt på land igen. Bemærk, hvor lille skibet er, til de ca.760 rejsende.

Tiden 1868-1910. Nogle tal

Fra og med 1868-1869 blev rejsen langt lettere. Med dampskib og damptog hele vejen frem og billigere priser betød det, at antallet af udvandrere med almindelige billetter efterhånden langt oversteg mormonernes "fribilletter". Hvor man tidligere havde brugt 10-12 måneder, med sejlskib og til fods, for at nå frem, drejede det sig nu om 4-5 uger.

Bedrageriske billetagenter betød desuden, at regeringerne i Europa netop nu indførte strikse reguleringslove, der giver os langt bedre kilder til, hvem og hvor mange, der rejste, og hvorhen de tog.

Fra salget af billetter i Danmark ved vi således, at der i årene 1868-1910 blev udstedt 174 oversøiske billetter til udvandrere med fast bopæl i Nørholm, Sønderholm og Frejlev sogne. 63 fra Nørholm, 74 fra Sønderholm og 37 fra Frejlev. Vi kender derfor hver enkelt af disse rejsendes navn, alder, erhverv, afrejsetidspunkt og destination. Sammenlignes oplysningerne med udvandringen fra Danmark som helhed, viser det sig, at udvandrerne fra alle tre sogne, som fra resten af landet, mest var unge og arbejdsføre mænd. 75 % af alle, var 16-30 år gamle og 70 % af disse var mænd. Stillingsbetegnelserne svarede til danske landdistrikter, hvor mere end halvdelen af alle rejsende knyttede sig til landbruget, mens kun 10 % var håndværkere. Resten, 35 %, var uden erhverv (hustruer, børn m.m.).

Takten i udvandringen svarede til landområder i nærheden af større byer. Højdepunktet var i årene 1872-1873, mens det for byernes vedkommende blev 1880'erne og 1890'erne. Udvandringen foregik ofte trinvis: land/by/Amerika. Det var derfor landdistrikterne, der først følte manglen på billig arbejdskraft. Så samtidigt med udvandringen, var der indvandring af landarbejdere fra Sverige. Det gjaldt særligt til herregårde, som eksempelvis Store Restrup.

Vandringerne land/by/Amerika er svære at måle, de kendes bedst for tiåret 1900-1910, mens de svenske indvandrere er lettere at identificere for hele perioden.

Nældevej 67 på Restrup Enge. Her boede Anders og Mette Cathrine (se øverst i billedet), men siden også Elin og Erik Andersen, Edith og Folmer Andersen, Bendtsen familien, Kristiansen, Sander og nu Therkelsen. Luftfotoåret er ukendt.

Svenske indvandrere

Allerede i 1850'erne var der mange og store annoncer i Aalborg Stiftstidende fra agenter, der kunne skaffe svenske landarbejdere, karle, piger og drenge på hel- eller halvårsbasis til lave lønninger - med gode skudsmål og tiltalende udseender! Det blev indledningen til den første store indvandringsbølge til Danmark. Det viste sig hurtigt, at det ikke mindst var de store gårde, der reflekterede på tilbuddet. I vort område, først og fremmest Store Restrup, der allerede i februar 1855 havde 6 svenskfødte tjenestefolk. Det fortsatte århundredet ud, således at 39 svenskere kan identificeres til Sønderholm, Frejlev havde 6 landsmænd og Nørholm 8. En af disse var Anders Pettersson.

Anders Pettersson 1851-1939

Anders blev født 1851 i Horred, Västergötland, men flyttede allerede i 1853 til nabosognet Veddige i Halland med forældre og søskende, hvor faren skulle være forpagter på en herregård.

Anders derimod rejste til Danmark i 1871, hvor han, som så mange andre svenskere, fik arbejde på jernbanebyggeriet i Vendsyssel.
Han rejste hjem i november 1874, hvor den svenske værnepligt blev afklaret, men rejste atter til Danmark i september 1875. Denne gang til Nørholm, hvor han i december 1877 blev gift med Mette Cathrine Jensdatter. Begge arbejdede herefter i mange år som daglejere på Store Restrup, men fik efter herregårdens udstykning til husmandslodder, omkring århundredskiftet, mulighed for eget husmandssted i Restrup Enge, Sønderholm sogn, fra 1905.
Huset, der stadig ligger på stedet på Nældevej 67, blev efter brand renoveret, men lånene hertil krævede dansk statsborgerskab, som Anders Pedersen, som han nu hed, fik den 13. april 1923 - efter 48 års ophold i Danmark. Mens der således var en vis tilvækst af svenskfødte, der nu skjules under fordanskede navne, var afgangen af oversøiske udvandrere, født i de tre sogne, betydeligt større, end hvad der fremgår af udvandrerlisterne.

Mads Chr. Madsen står med sin kontrabas som nr. 8.

Lidt om udvandrere født i de tre sogne, men udvandret fra andre dele af Danmark, og om musiker Mads Chr. Madsen fra Frejlev

I 1868-1899 oplyser udvandrerlisterne kun om sidste opholdssted, og det er derfor desværre kun for 1900-1910, at man både finder den rejsendes fødested og sidste opholdssted. Men alene for disse ti år forøger det antallet af udvandrere, fra de tre sogne, med 40 personer født i området, men rejste fra en bopæl uden for området. 20 fra Nørholm, 12 fra Sønderholm og 8 fra Frejlev. For langt de fleste var sidste bopæl dog Aalborg eller nabosogne.
Hvad en af de 8 personer, der var født i Frejlev, men boede i Aalborg angår, har jeg en posthum undskyldning at fremføre. Jeg har tidligere, på den mest brutale vis, ladet musiker Mads Chr. Madsen lide druknedøden i Atlanterhavet den 28. juni 1904 sammen med 634 andre nødstedte. Det skete da DFDS's Amerikabåd Norge sank på 8 minutter efter at have påsejlet Rockall-klippen vest for Skotland. Min dødsforklaring var imidlertid forhastet, for den 5. juli 1904 sendte han et telegram fra Liverpool til sin hustru og sin 3-årige datter i Korsgade 48 i Aalborg med teksten: "*Alt vel"* og sejlede samme dag med det store Amerika-skib Saxonia fra Liverpool og ankom planmæssigt til Boston den 14. juli 1904.
Jeg er ikke ene om fejltagelsen, for Aalborg Amtstidende begik samme fejl og opdagede først, den 5. juli, at der var en nordjyde blandt de overlevende fra den største ulykke i dansk søfartshistorie nogensinde. Der blev derfor straks sendt en journalist fra redaktionen i Østeraagade til Korsgade, citat: " der fandt fru Madsen grædende, med bladenes løbesedler i hånden, med navnene på de ombordværende i Norge, som for den, af angst forpinte, kvinde ikke formede sig som en passagerliste, men en dødsliste. Hun vidste dengang ikke bedre, end at kun 27 af 761 var reddede. Kunne hun så håbe, at hendes mand var mellem de 27? Hun turde det ikke!"
Men han var blandt de 27 overlevende!

Senere viste det sig, at i alt 161 blev reddet under vanskelige forhold. I alt var der kun otte redningsbåde til 224, af de 761 mennesker, der var med om bord. Værre blev det derfor, da de første tre redningsbåde, man søgte at få i vandet, knustes mod skibssiden eller havfladen, mens fire både først blev opdaget op til 10 dage senere af passerende skibe og indbragt til Skotland eller Færøerne. Men en enkelt af bådene, netop den som musiker Mads Chr. Madsen fra Frejlev og 26 andre kom med, var ikke alene den første båd, det lykkedes at få til at flyde, men den var også den eneste, der blev opdaget allerede dagen efter forliset af en trawler og indbragt til Grimsby i Nordengland. Madsen kunne derfor tage toget til Liverpool og fortsætte den Amerika-rejse, som de overlevende fik tilbudt gratis.

Blokgården på Nibevej 222 i Frejlev. Her blev Mads Chr. Madsen født og her boede han, indtil han rejste til Amerika. Fotografiet er fra omkr.1900. Gården er nedrevet i 2000.

Selv var Mads Christian født 1872 i Frejlev som gårdmandssøn, men havde i 1890 under ophold på Støvring Højskole lært at spille violin. I 1893 havde han giftet sig med enken Kristine Jensen, født Poulsen, også fra Frejlev, men havde, efter at være flyttet til Aalborg, fået lyst til at forsøge sig frem i USA. At han nåede frem, er altså nu bekræftet. Også at han i første omgang flyttede til en jævnaldrende fætter i Kansas City, hvis adresse mærkværdigt nok, men helt tilfældigt, nogenlunde

var der, hvor Kirstine Rasmusdatter fra Nørholm engang, 50 år før, var blevet begravet på, den dengang, øde prærie.

Afslutning

Mange af de her valgte eksempler vil slægtsforskere sikkert kunne rette og under alle omstændigheder udbygge. At Kirstine Rasmusdatter er den første oversøiske udvandrer født i Nørholm, bør nok formuleres som *den første jeg kender til*. Men det kan siges, at de tre sogne vest for Aalborg fulgte den almindelige tendens for dansk udvandring til Amerika.

Til slut vil jeg naturligvis ønske foreningen et stort tillykke med jubilæet. Jeg husker, jeg besøgte Frejlev for 40 år siden, hvor jeg var inviteret til at holde foreningens første foredrag. Siden forstår jeg, det er gået godt med at indsamle arkivalier, men også at det er lykkedes at følge med tiden og gøre opmærksom på, hvor vigtig den lokale historie er.
Det er godt at se, at det lille frø, vi såede dengang, stadig bærer frugt.

Henning Bender, som kommer til Nørholm den 14. marts 2018.

Henning Bender, Nexø på Bornholm

Mange år at se tilbage på

Redaktionen har spurgt Irene Larsen, der er født i Sønderholm, om hun vil fortælle om sit lange liv. Hun er født i 1916 og har derfor en del år at se tilbage på. Hun starter historien med følgende:

Når man er så gammel, som jeg er, kan man sagtens huske da mejeriet i Sønderholm blev bygget. Vi børn syntes det var et vældigt spændende byggeri, og vi fandt da også en masse hvide flisestykker, som vi kunne lege med. Dengang lå mejeriet jo nærmest på marken, og de huse, der er omkring det i dag, var slet ikke bygget på det tidspunkt.

Pigen på billedet, er jeg usikker på, hvem er, men mejeriet i Sønderholm ligger i baggrunden. Det blev bygget omkring 1926. En 2-rækkers roe-såmaskine ses også.

Jeg husker også den gamle præstegård. Det var en gammel bindingsværksgård, og den lå lige ved siden af den nuværende præstebolig i Sønderholm.

Ja, jeg kunne blive ved med at opremse, men må hellere præsentere mig ordentligt:

Jeg er født Irene Margrethe Abildgaard og er datter af Marie og Jens Abildgaard i Sønderholm. De boede på Vestervej 20, da jeg blev født den 3. maj 1916, men da mine forældre blev gift i 1907, boede de i Holme i Porsheden de første tre år, og flyttede derefter til Sønderholm. Mor og far fik først fem piger, og derefter to drenge.
Min storesøster Martine Nielsine blev født juleaften den 24. december 1910. Hun flyttede til Randers og døde i 1991. Edel Jensine blev født 6. august 1913. Hun boede i Gerding ved Skørping, døde i 2005. Helga Marie blev født 9. marts 1915. Boede på Duedalsvej på gården Højvang. Jeg, Irene Margrethe, er som sagt født 3. maj 1916. Jeg har boet i Hals i halvtres år og bor nu i Aalborg. Min lillesøster Anna er født 19. februar

1920. Hun boede i Mariager ved cementfabrikken Dania. Hun døde i 2010. Min lillebror Erik Abildgaard er født 17. april 1924. Han og hans kone Eva overtog mine forældres gård i Sønderholm. Han døde i1991. Til sidst blev Niels Larsen født den 4. marts 1927. Han flyttede til Canada i 1950 og døde i 2009. Jeg er den eneste af søskendeflokken, der stadig lever.

Min bedstemor Ethel Abildgaard sidder i midten og samler kartofler. Hedegårdsminde ses bagved.

Min far, Jens Abildgaard, stammede fra Tårup. Gården hed Hedegårdsminde og ligger på Gl. Tårupvej 2 (sidevej til Tårupvej) med udsigt over både Nyrup mark, Klitgård og Limfjorden. Fars forældre hed Jens og Ethel Abildgaard, og jeg er kommet meget ud på det her dejlige sted. Min faster Marie overtog nemlig gården, og mine bedsteforældre boede hos hende indtil de døde som gamle folk. - En dag vil jeg i øvrigt bede et af mine børn om at køre en tur ud til gården, og se om der er noget jeg kan genkende.
Min mor, Marie, stammede fra Nyrup. Hendes forældre boede i en af de sidste gårde mod Nibe på venstre hånd, der hvor Jensen Søndergård (Nyrupvej 30) senere boede. Mine bedsteforældre hed Niels og Martine Larsen, og jeg har et billede af min mors mor, som jeg nok skal finde en dag.

Gårdspladsen i Sønderholm 1911: Mor og far står i midten, som unge. De har min ældste søster på armen. Hestene er spændt for hestegangen, og den fungerede som trækkraft til tærskning af vores korn.

Vestervej 20 og engene i Sønderholm. Foto fra 1932.

Vores barndom hjemme i Sønderholm var vist som alle andres. Vi skulle hjælpe til med at malke køer, (som vi faktisk gjorde tre gange i løbet af dagen) og vi skulle også hjælpe med at trække køer og ungkreaturer ud på engen. Og når så Jens Thomsen ude fra Søndermarksgård havde sine to piger Steffa og Maren med, så havde min søster Helga og jeg det rigtig hyggeligt med saftevand og kager. Ude på engen husker jeg endnu den firkantede brønd, hvorfra vi trak vand op til køerne, og jeg husker også det vandløb, der løb ind til byen ude fra engen. I Lergraven har vi så sandelig også leget meget. Om vinteren stod vi på skøjter. To drenge, Jens og Niels Peter Olsen (på Tylervej) var heldige at have rigtige skøjter; vi andre måtte nøjes med vores jernbeslåede træsko. Om sommeren, til Sankt Hans, samlede vi grene til et stort bål i Lergraven, og så kom de nærmestboende forældre om aftenen og tændte det. Dengang gjorde man ikke så meget ud af den aften, som man gør i dag.

Vi skulle, som børn, også tit være barnepige på både søskende og naboens børn, og jeg var da også kun seks år, da jeg var barnepige på Agner Jensen på Vestervej 22, i mens hans mor gik i Brugsen. Hjemme hos mor skulle vi skure gulve og hjælpe med at vaske tøj, og vi hjalp også altid til, når der skulle bages brød. Far havde forinden hentet det lyng, vi i sommerens løb havde fået samlet sammen oppe fra vores hedelod oppe ved skoven, og nu kunne der bages store mængder bagværk, både rugbrød, sigtebrød og kager. Skulle der samles tørv ude fra engen, gav vi også her en hånd med. Her var der omkring 50.000 tørv, der skulle graves, tørres og fragtes sammen hvert år.

Skolebillede fra 1925. Øverst Rigmor Knudsen, Helga Hovesen, Erna Thorsted, ukendt, Elva, jeg selv Irene Abilgaard, Sigrid, Laura, Maren Thomsen, Bente Andreasen. I tredje række fra oven nr. 4:Steffa Stoffersen. Forrest siddende: Viola Svane, ukendt, Knudsen, Jensen Søndergård, ukendt, Ejner Kristensen, ukendt og Søren Søndergaard.

Jeg gik i skole ved lærer Bak og frk. Olsen, og det foregik der, hvor der nu er Sønderholm Sognegård. Jeg har også flere skolebilleder liggende, og det er skønt at kikke på dem og næsten kunne huske navnene på dem alle sammen. Desværre er de fleste døde, men der er mange gode stunder at tænke tilbage på.
En lille pudsighed er, at da der kom elektricitet til Sønderholm i 1924, husker jeg, at elektrikeren fra Nibe kom op på Forsamlingshuset i Sønderholm. Han havde en masse lamper med, og folk kom nu derop og købte lamper. Det gjorde mor og far selvfølgelig også, og mor fik også et elektrisk strygejern. De var glade for at få strøm.

Nu havde vi ikke længere brug for vores hestegang derhjemme på gårdpladsen, og vi havde vel heller ikke brug for vores vindmølle længere, men der gik en del år, før den blev væltet. Vi havde i øvrigt tagpap på vores udhuse/længer, og jeg husker, hvordan vi børn sad på rygningen og hjalp far med at flytte stigen, når der skulle tjæres. Det var et grimt arbejde, men det måtte jo gøres.

Da jeg blev konfirmeret var det Pastor Pade, der var præst i Sønderholm kirke. Når vi så skulle holde konfirmationsfest, fordelte vi det over hele ugen; min blev holdt en onsdag aften, og alle kunne på den måde komme til hinandens fester. Jeg blev konfirmeret med Magnus Knudsens datter, Rigmor (Tjelevej 14) og Marinus Thorsteds datter Erna (Tjelevej 30). Når man var blevet konfirmeret, som os søndag den 5. oktober 1930, stoppede skolen dagen efter, og man skulle så finde sig et arbejde eller en uddannelse. Sådan var det dengang.
Som unge piger i byen besøgte vi tit hinanden og havde altid et håndarbejde med. Jeg husker, vi var meget flittige med at brodere flakoner og lignende fine ting, men en dag var der en, der sagde lidt spydigt: ” Ja, hvem ved, om vi nogensinde får noget at lægge det på!” Med det mente hun åbenbart, at vi ikke behøvede den møjsommelige syning, før vi vidste, om vi fik et hjem at bruge det i. Hun havde lidt ret, men jeg fortsatte i alle tilfælde mine håndarbejder og blev da også senere udlært som syerske.

Robert Gaardahl, ung pige Ninna Christensen, Helene Gaardahl sidder på bænken. Anna Gaardahl skænker kaffe, nabo Gerda Pedersen og min far Jens Abildgaard.

Interessen fik jeg sikkert fra min mor. Hun lærte os at sy mange ting, bl.a. lommetørklæder, hvor vi trak tråde ud og satte en anden farve ind. Min søster Martine/Tinne lærte at kniple oppe hos en dame i byen, og når så Tinne kniplede derhjemme og skulle ud at malke, skyndte vi andre søskende at kniple videre, for hurtigt at trævle det op, inden hun kom ind. Vi søskende skulle lære syningens kunst videre til hinanden.. Hos Stine Piesen (der hvor Gaardahl senere flyttede ind, Tjelevej 20), lærte jeg at strikke, og det foregik på to søm og med noget tykt uldgarn. Stine smurte altid tvebakker med et godt lag smør med sukker på. Det var et dejligt sted at komme.

Og nu nogle flere små glimt fra min tid i Sønderholm og omegn:
Engang besøgte jeg Ellen Langeland i Restrup (Nibevej 450), her fik vi gelérand med cremesauce. Det var første gang jeg smagte det, og jeg syntes det var underligt, for derhjemme var vi vant til det modsatte, nemlig cremebudding med saftsauce.
Ved Niels Andreasens (Nibevej i Sønderholm) sølvbryllup blev gæsterne indbudt til spisning, vi unge kom senere efter spisningen og deltog i resten af festen.
Hvis man kom på besøg hos Jens Thomsens på Mysagervej 10 fik man udleveret futter, for der var meget fine blanke gulve, og der skulle være pænt og rent.

Jeg gik til gymnastik på St. Restrup højskole, og var fanebærer i 1932. Det havde jeg helt glemt, ind til min familie og jeg, et år, fejrede juleaften nede på Restrup Herregård.
Min søster Helga Abildgaard var ung pige hos Mie Rindsig i Sønderholm i den gamle præstegård. Mie var i øvrigt søster til Johanne Stoffersen fra St. Restrup og Pouline Jensen fra Nyrup.
Da min mor ventede mig, syede hun en løber sammen med Marie Larsen, Nørholm Bygade 10. De syede den fra hver sin ende, og løberen eksisterer endnu. Marie var søster til Kristine Søndergård. Kristine og Carl Søndergård boede dengang i forsamlingshuset i Sønderholm og var forældre til Gudrun og Niels.

Jeg husker, at når vi var oppe i Sønderholm Plantage i den gamle pavillon, kom Anna Nielsen fra Nyrup mark somme tider og holdt foredrag. Hun sagde bl.a.: ”Hvis du spiser et æble om dagen, bliver du aldrig gammel og gråhåret!” Den læresætning husker jeg endnu så tydelig.
Jeg husker også vore mange besøg i Nørholm. Her havde mor en fætter, Frands Frandsen, Nørholm Bygade 38, og han var gift med Kirsten, som kom ude fra den gård, der endte med at ligge som en ruin uden for Sønderholm. Jeg husker gården som en helt almindelig gård med landbrug, og det kan være svært at forstå i dag.
Når der var gilde hos Frands Frandsen sad de voksne i den pæne stue og fik flæskesteg, og vi børn fik som regel frikadeller i stuen ved siden af.

Et billede af fire generationer har jeg fra min mors album: Anne Kirstine/Stinne Bendtsen, Birgit Møller Nielsen, Anne Marie Staun Vestervej 8 og Norma Møller Nielsen. Nibevej 511, Sønderholm. Fotografiet fra 1956.

Mine forældre kom meget sammen med Kristine og Carl Søndergård. Billedet er af deres børn, Gudrun og Niels, og jeg har faktisk syet Gudruns konfirmationskjole.
Foto ca. 1936

I 1935 mødte jeg min mand, Peder Kudsk Larsen til en Grundlovsfest i Skal Plantage. Peder kom fra Grydsted, fra en af byens seks gårde, to huse og den ene skole. Det er fantastisk sjovt at se, at Grydsted nu næsten er bygget sammen med Nibe, men den ligner stadigvæk sig selv med de få huse. At Peder hed Kudsk til mellemnavn, skyldtes i øvrigt, at hans bedstefar, for mange år siden, havde været kusk på Lundbæk Hovedgård. Peder og jeg fordelte senere vore mellemnavne til vore fire børn. Vi fik nemlig en datter Tove i 1939. Hun var eneste barn i syv år, inden vi så fik trillinger. Det var selvfølgelig ikke så tit, der skulle foretages en trillingefødsel, men på sygehuset i Hals, hvor vi boede dengang, tog de det nu ganske roligt, og trillerne - Steen, Erik og Inge kom godt til verden. Jeg syede for folk i syv år, og Peder havde købt en vognmandsrute mellem Hals og Aalborg. I 1948 købte vi Tatol, som var en sæbeforretning, og her arbejdede jeg indtil 1968. Vi havde det dejligt i Hals og nød den aktive by.

Hjemme i Sønderholm køber min bror Erik Abildgård og hans kone Eva mine forældres gård på Vestervej 20 i ca. 1950, de to, nu ældre forældre, flytter i stedet hen på Vestervej 27, hvor Lis Dalsmark og Jon Jensen bor i dag.

Det er i øvrigt pudsigt, at jeg på mine gamle dage fik kontakt til Jons far Agner Jensen (Vestervej 4). Jeg havde tilfældigvis set Agner i fjernsynet, da en gudstjeneste blev sendt fra Sønderholm kirke, og så tog jeg kontakt til ham. Ham har jeg, som sagt, ofte været barnepige på, fordi jeg var ældre end ham. Ved mine forældres guldbryllup i 1957 kan jeg da også lige fortælle, at Pastor Reerslev i en tale fremhævede, at han aldrig før havde været til både sølvbryllup og guldbryllup hos samme ægtepar, og det var han glad for, at have oplevet.

Min mand Peder, vores ældste datter Tove og vore trillinger: Sten, Inge, Erik og jeg i 1947.

Som afslutning på den her historie kan jeg bemærke, at alle vore børn er kommet godt i vej: Tove arbejdede i en Sparekasse i mange år, Inge blev gift med en købmand i St. Kongensgade i København og blev kongelig hofleverandør, Erik blev politibetjent og var det i 40 år, og Steen blev uddannet tjener og blev efterfølgende hoffourer ved kongehuset. Jeg selv flyttede fra Hals i 1996, ti år efter min mand pludselig døde som 72 årig, og i dag bor jeg i en dejlig lejlighed i Aalborg.

Her nyder jeg tilværelsen som 101 årig. Har som regel altid et farvestrålende håndarbejde i gang, og jeg sætter stor pris på når det færdige arbejde kan bruges og nydes af andre.

Min bror og svigerinde Erik og Eva Abildgård overtog mine forældres gård Vestervej 20 i 1950 og byggede drivhuse på marken ved siden af. Udbygninger og drivhuse blev dog væltet i 1988 og efterfølgende er nye andelsboliger blevet bygget på den nye gade Fussingøvej, i Sønderholm.

Irene Larsen, Aalborg

Irene Larsen døde desværre den 5/10 - 2017.
Hun nåede dog at finde billedet af sin mors mor Ane Martine Larsen (født Frandsen) fra Nyrup. Dette billede og mange flere, bl.a. et af den broderede løber og et konfirmationsbillede fra 1930 med navnene på næsten alle børnene, kan du se på ***Arkiv.dk***

Billedet t.v. er Irene Larsen på sin 100 års fødselsdag i 2016.

Min arbejdsplads igennem 41 år i Gravlunde Plantage

Jens Nygard fra Nibe fortæller her om sin tid hos Helge Jacobsen, der var ejer af Gravlunde Plantage ved Tostrup, og han beretter samtidig om selve arbejdet i skoven.

Jeg er blevet opfordret til at fortælle om de 41 år, jeg har arbejdet hos Helge Jacobsen, også kaldet Træmanden i Tostrup, Gravlunde Plantage, men indledningsvis vil jeg fortælle lidt om mig selv: Jeg har boet de første tres år af mit liv i St.Restrup. Mine forældre, Marianne (også kaldet Jane) og Jens Harry Nygård købte deres ejendom på Tostrupvej 216 i 1930, og jeg er født der i 1945. Jeg blev i 1970 gift med Doris Svendsen, født i Tornby, syd for Hirtshals, og samme år købte vi ejendommen af mine forældre. Vi fik to børn; Henrik i 1971 og Finn i 1973.

Vi havde de samme naboer i næsten alle årene. Det var Arnold Kristiansen på højre side, på Tostrupvej 218. Det er i dag barnebarnet Ole Kristiansen, der har ejendommen. På venstre side oppe på bakken, boede Ejnar og Johanne Simonsen på Tostrupvej 210. Her har næste generation taget over ved Per og Bodil Simonsen, der driver et champignon-gartneri. Det betyder meget med gode naboer.

Marianne og Jens Harry Nygaard, Tostrupvej. Fotografiet er fra deres sølvbryllup i 1953.

Tostrupvej 126. Her boede mine forældre indtil Doris og jeg købte det i 1970. Vi flyttede til Nibe i 2005.

Men nu om min arbejdsplads:

Det hele startede i 1942, hvor Helge Jacobsens far, Bernhard Jacobsen fra St. Restrup, købte 28 ha. jord øst for Sønderholm Plantage. Helges fremtid var nu tidligere blevet lagt her, idet han allerede som 6-årig stod noteret på skødet. Jorden blev tilplantet under krigen. Det var Per Kristian Jensen fra St. Restrup, Karl Olsen fra Sønderholm og flere andre, der plantede jorden til med skov.

I 1957 købte Helge Jacobsen ejendommen på Kammerherrevej 12 i Tostrup af Søren Sloth, prisen var 27.500 kr. Der var 15 ha. heraf 3 ha. hede, som grænsede op til det jord, Helges far havde købt i 1942. Helge henvendte sig så til mig i 1964, for han manglede folk til at klippe gran. Han havde solgt gran til de store kirkegårde i Aalborg og Nørresundby, og jeg begyndte nu at arbejde i skoven sammen med vores nabo Per Simonsen. Arbejdstiden var 45 timer pr. uge, 8 timer i hverdagene og 5 timer om lørdagen.

De første år var det kun Per og jeg, der var ansat. Vi begyndte med at plante jorden til med forskellige træer, men der blev også plantet Nobilis og Nordmannsgran, som viste sig at blive fremtidens pyntegrønt og juletræer. Der blev også i samme periode solgt de første juletræer til Sverige.

De første år, inden vi byggede en frokoststue og et toilet, spiste vi vores mad i køkkenet sammen med Helge og hans kone Kirsten. Alt det vi byggede igennem årene var selvbyg. Vi kørte i skoven for at fælde træer til tømmer, som vi kørte til Helges far på savværket i St. Restrup, hvor vi så selv savede det ud til tømmer.

Vi begyndte at sælge skovplanter med klump, og lave rafter til havehegn, og der blev bygget et lille savværk, hvor der var afkortersav, to afbarkere samt dyppekar til imprægnering af rafterne, midlet vi brugte hed Goriol.

I starten af halvfjerserne begyndte vi at udstille vores raftehegn, og vi havde også haveplanter med på forårsudstillingerne i Aalborghallen. Det satte godt gang i plantesalget, og der blev etableret en stor planteskole. Planterne lavede vi selv, samtidig med de tusindvis af skovplanter, vi skulle fremavle. På det tidspunkt begyndte vi også at anlægge haver. Pers far, Ejnar Simonsen, blev ansat (med traktor) til at fræse og planere folks grunde, inden deres haver kunne anlægges. Per lavede haveplaner og arbejdede i planteskolen. Helge kørte ud til kunderne, målte op og gav tilbud på haver og raftehegn. Dengang var der nemlig en rivende udvikling i nybyggeriet i alle byerne omkring os, og jeg husker, vi havde mange kunder i både Gistrup, Gug, Klarup, Nibe, Frejlev og Sønderholm.

Kirsten passede kontoret og salget i planteskolen, men sørgede også for eftermiddagskaffen til de ansatte. Jeg arbejdede mest med fremstilling og opsætning af raftehegn, men om fredagen kørte jeg som regel ud med de bestilte varer, der var solgt i løbet af ugen, og det kunne let blive en arbejdsdag på en 10 – 15 timer.

I 1974 var vi omkring tyve ansatte, og som en sjov historie kan nævnes, at da Per og jeg havde

været ansat i 10 år, mente Helge, vi havde fortjent en uges ferie med vores koner til Mallorca med alt betalt. Helge var en uvurdelig arbejdsgiver.

Som tiden gik, blev der købt mere jord til. Blandt andet købte Helge 7 ha. jord fra den ejendom som Anni og Anders Søndergaard har i dag på Kammerherrevej 10, og senere tilkøbte han yderligere10 ha. Det hele blev plantet til med juletræer. I 1974 købte Helge St. Restrup skov og savværket i St. Restrup af sin far. Det var ialt 185 ha. skov. Herefter byggede vi et helt et nyt savværk, hvortil der blev købt brugte maskiner fra Hesselholt Savværk i Arden. I 1976 blev der ansat en skovfoged, Bent Andersen, som blev en meget dygtig og god kollega, og som i øvrigt i 2016 havde 40 års jubilæum.

Kirsten og Helge Jacobsen, Kammerherrevej 12. Foto 1985.

Sidst i halvfjerserne valgte Helge imidlertid at afvikle planteskolen i Tostrup. Der havde forinden været flere oliekriser og Bilka havde åbnet et stort havecenter. Per stoppede derfor i 1978 efter 14 års ansættelse, og han fik job i Bilkas planteafdeling.
I 1981 havde vi en storm, hvor Rold Skov forsvandt og det meste af skoven i Tostrup og St.Restrup væltede. Vi brugte to år på at få ryddet op, og lige derefter blev Krogården i St. Restrup på hjørnet af Nibevej og Duedalsvej købt med 28 ha. jord. Jorden her blev de første år dyrket med korn. Efterhånden var det mest juletræer og pyntegrønt, vi beskæftigede os med. Vi havde fået kommunen, sygehusene og Bilka som kunder, og der blev også sendt en del gran til eksport. I halvfemserne plantede vi så Krogårdens marker til med Nordmannsgran til juletræer og Nobilis træer til pyntegrønt, og vi nåede op på at have 500.000 juletræer i alt.

Nu vil jeg prøve at beskrive lidt om, hvordan pasningen af juletræer foregår:
Juletræer kræver meget pasning, hvis der skal laves pæne træer. De skal gødes mange gange, og de første år går vi med en såbalje over skulderen, og giver hver enkelt lille træ (ca. 20 cm højt) en smule gødning. Når de er tre til fire år bliver de bundklippet, d. v. s. at de nederste grene ca. 20 cm op fjernes. Træerne bliver nu formklippet, og spidserne af sideskuddene bliver nappet af mindst to gange om året. Det samme bliver topskuddene, som bliver vækstreguleret to til tre gange, hvor vi også holder øje med at juletræet helst vokser 35 cm. årligt. Der bliver også sprøjtet mod ukrudt to gange om året. Og når det hele gøres op, kommer skovarbejderen altså omkring hvert enkelt juletræ mindst syv til otte gange om året!

Mit job, op til jul, var fra oktober måned at klippe gran med en topsaks, og fra liften klippede vi en masse gran til pyntegrønt hvert år. Fra november og til midten af december læssede jeg så juletræer på paller ca. 100 stk. på hver. I den periode arbejdede vi syv dage om ugen. Bent havde det store overblik, og sørgede for at pallerne kom hjem fra skoven og blev læsset på de rigtige biler.

I 1995 blev Helge og Kirsten skilt, og det var trist. Kirsten var dygtig og havde haft en stor andel i at planteskolen og haveanlægget blev så stor en succes op gennem 1970erne, men Kirsten fik problemer med helbredet, og var meget fraværende de sidste mange år. Senere mødte Helge, Hanne Spagner, og det var godt for Helge. Han havde haft nogle svære år, og de to købte et hus mellem Hadsund og Mariager. Helge og Hanne blev gift i 2008. Hanne havde to piger Charlotte og Camilla, som hjalp os i juletræssæsonen, og de hjalp også med at plante træer ud om foråret, for at tjene lidt penge til studierne. Fra 2000 til 2005 var det mest juletræer, vi arbejdede med, og produktionen af

Det kgl. danske
Landhusholdningsselskabs
Præsidium

har tildelt

Jens Uhrenholt Nygaard

sin

SØLVMEDAILLE

for dygtigt og trofast Arbejde.

Til Bekræftelse herpaa udstedes i Selskabets Navn
dette Diplom.

København, den 30. oktober 2004

Fortjenstmedaljen i sølv, som jeg fik den 1. november 2004. Da havde jeg arbejdet i skoven i 40 år.

rafter var nu efterhånden blevet begrænset, for vi måtte sande, at man kunne importere dem billigere fra Østeuropa.

Omkring 1. november 2004, da jeg lige var begyndt at skove juletræer, fik jeg besked af Helge, om at komme op til ham i privaten kl. 14. Det viste sig at familie og kolleger samt forstander Niels Quist-Jensen fra Lundbæk Landbrugsskole var samlet, for jeg skulle nu have overrakt den Kgl. danske Landhusholdningsselskabs fortjenstmedalje i sølv - for dygtigt og trofast arbejde. Det var jeg naturligvis meget beæret over, og jeg var endda også ude på Aalborg Amts Landboforening, for også her at få en anerkendelse for de 40 år i skoven.

I 2006 valgte jeg imidlertid at gå på efterløn, og hvert år har jeg siden da været ude at hjælpe med at plante træer og udføre andre småopgaver, men skovningen af de store juletræer er efterhånden blevet for tungt et arbejde for mig.

Helge fortsatte sit arbejde i skoven, men da han fik problemer med at huske, troede vi han var ved at blive senil. Men det var desværre meget mere alvorligt, for det viste sig at være en svulst på hjernen, som han døde af i 2013. Helge var en god arbejdsgiver og kammerat, og min kone og jeg har haft mange gode timer sammen med ham og hans familie, også uden for arbejdstiden.
Hans kone Hanne stod nu som ejer af begge skovene i St. Restrup og i Tostrup, men den 1. januar 2017 blev Gravlunde Plantage solgt fra.

Det var lidt om Gravlunde Plantage i Tostrup, og til slut skal det lige nævnes, at vi faktisk var med til at uddanne omkring 20 skovelever, og jeg håber også de har haft, eller stadig har, nogle gode arbejdsdage i en skov, nøjagtigt, som jeg.

Jens Nygaard, Nibe

Afkortersav ved Gravlunde Plantage. Foto 2017.

Juletræer af sorten Nordmannsgran til salg ved St. Restrup skov.

Helge og Kirsten Jacobsens hjem på Kammerherrevej 12, Gravlunde Plantage ved Tostrup.

Doris og jeg viser de skilte, som Helges far, Bernhard Jacobsen, fabrikerede for mange år siden. Der står: "Skovfogeden træffes …"Foto 2017.

Min erindring

Tove Bang har i mange år været bestyrelsesmedlem af Lokalhistorisk forening for Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne, og her har hun set 50 år tilbage.

Jeg blev gift i 1968 med Ole Bang Nielsen. Vi forpagtede en gård på Nørholm Villavej 22, hvor vi arbejdede med landbruget. Jeg var medhjælpende hustru og hjalp med at passe dyrene, køer og grise, men var også med i marken. Ole hjalp sin far med at handle på Kvægtorvet to gange om ugen.

Nørholm Østergård på Nørholm Villavej 22 var en af de udflyttede gårde fra Nørholm by. I dag er det hele revet ned.

Så fik vi børnene Helle i 1968, Jan i 1970. Jan døde desværre af kighoste, kun 15 måneder gammel. Senere fik vi et dødfødt barn, for i 1971 og 1980 at få de to sidste børn Jane og René. Børnene passede jeg selv, og ellers blev de passet ved deres bedstemor, Anna Bang, som også boede her på Nørholm Villavej. Dengang var der jo ingen børnehave eller dagpleje, så de var også tit med i marken eller med i stalden for at hjælpe os. I byen var der både købmanden, smeden og andre små forretninger. En dag skulle børnene i skole, og de gik eller cyklede selvfølgelig; der var ikke noget med at køre dem, og ville de til sport, var der jo her i byen forskellige boldspil, de kunne gå til.

Jeg kom med i en strikkeklub bestående af 12 damer fra byen. Vi kaldte den for Mandagsklubben og den bestod af følgende damer: Meta Nicolaisen fra Nørholm Bygade 58, Edith Buus, præst Ib Skotte Henriksens første kone, Ulla Kristiansen fra skomagerhuset på Hanedamsvej, Anna Bang, min svigermor på Nørholm Villavej 9, Patricia Sørensen fra Klitgård, som senere flyttede til Canada, Aase Algreen, som boede Nørholm Bygade 37. Disse seks kvinder startede klubben, men senere kom også Mette Hjelm, som boede på Nørholm Bygade 29, Stinne Knudsen, som var Jens Knudsens mor på Nørholm Bygade, Dagmar Christensen, som var Lars' mor på Nørholm Bygade, Anna Sloth, som var Per Slots bedstemor på Nørholm Bygade 60, Rita Jensen, som boede på Nørholm Bygade oppe ved møllen, og så til sidst jeg selv, Tove Bang.
Vi mødtes en gang om ugen. Det var også klubben her, som hjalp til med at få vores fattighus bevaret, og jeg følger stadigvæk med i, hvordan foreningen holder huset i stand.

Her nyder jeg udsigten over fjorden. Min mand Ole, vore børn og jeg, Tove, har boet her på Nørholm Villavej 22 i snart tres år.
Nørholm Villavej 24A ses i baggrunden. Foto 2017.

Da Ole og jeg solgte køerne havde vi kun grisene tilbage, indtil vi også slagtede de sidste, af dem, i 1999. Jeg kom ud at arbejde i et gartneri i Godthåb, og der var jeg i halvandet år, dog var vi fyret om vinteren. Men så kom jeg på et kursus på Sandmosen i Tranum på Jord- og plantelinjen, og jeg kom så senere til at arbejde ved Aalborg kommune i det grønne område.
Jeg skylder lige at fortælle, at vi byggede nyt stuehus i 1980, som mest foregik ved selvbyggeri. Ole fik arbejde i Sørup på container-fabrikken, og jeg blev i 1984 valgt ind i bestyrelsen for den lokalhistoriske forening. Her havde min svigerfar Harald Bang Nielsen været i bestyrelsen i mange år, og jeg havde også en interesse for at bevare

vores lokale historie. I foreningen har vi da også altid haft nogle gode og interessante møder, og jeg håber, jeg kan være med i arbejdet i mange år endnu.

I 1989 blev jeg valgt ind i Nørholm kirkes menighedsråd. Her var jeg i 28 år, og jeg har været med til både at restaurere kirken, fæste ny graver og ansætte en ny præst. Jeg var kirkeværge fra 1992 og i tre perioder frem. Men der var en del møder, og det tog meget af min tid, så nu har andre overtaget arbejdet.
Ole stoppede på arbejdsmarkedet som 65 årig. Jeg stoppede som 60 årig, fordi jeg faldt og slog mit knæ, mens jeg arbejdede i en børnehave. Jeg er dog stadigvæk aktiv i byens og omegnens kulturelle liv, og da vores børn, svigerbørn og børnebørn næsten alle bor i nærheden, er der altid nok at se til.

Tove Bang Nielsen, Nørholm

Nørholm Villavej 22, luftfoto fra 1980. Her er det nye stuehus blevet bygget, mens det gamle stadig står. Udbygningerne blev væltet i 2012.
På billederne nedenfor ses de nye huse, der er udstykket fra vores ejendom inden for de sidste år.
Billederne er fotograferet i 2017.

Nørholm Villavej 20A og 20B. Skiltet i baggrunden annoncerer med flere byggegrunde.

Nørholm Villavej 24B og 24C og vores garage.

Nørholm Villavej 20A og sylt-stenene fra den oprindelige Nørholm Østergård. Stenene omkranser vores have til venstre.

Vores hus på Nørholm Villavej 22, hvorfra der ikke er langt til nærmeste nabo

Lokalhistorisk forening for Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne

I forbindelse med foreningens 40 års jubilæum, har den nuværende bestyrelse fundet det passende, at få lavet en komplet oversigt, der viser hvilke lokalhistorisk interesserede personer, der har været med i bestyrelsesarbejdet, og dermed sikret, at foreningen er kommet godt igennem de første 40 år.

Bernhard Jacobsen fra St Restrup, Arne Fristrup fra St. Restrup, Harald Bang Nielsen fra Nørholm, Svend Åge Kristensen fra Nørholm, Carlo Vilhelmsen fra Frejlev, Niels Østergård fra Sønderholm, Niels Staun Damborg fra Sønderholm, Harry Nørgård Jensen fra Frejlev, L. P. Larsen fra Sønderholm, Hans P. Kjærsgård fra Frejlev, Laurits Ullits fra Nyrup Mark, Svend Stoffersen fra St. Restrup, Knud Dittmer fra Nørholm, Gunnar Duus fra Frejlev, Peter Simonsen fra Sønderholm, Tove Bang fra Nørholm, Svend Kongsbak fra Rimmen, Leo Langeland fra St. Restrup, B. Fonnesbech Juhler fra Nørholm Enge, Agner Jensen fra Sønderholm, Martin Knudsen fra Frejlev, Anders Vestergård fra Tostrup, Erik Nordentoft fra Frejlev, Ulla Kristiansen fra Nørholm, Rita Thrysøe fra Sønderholm, Peder Ørbæk Jacobsen fra Rimmen, Arne Baltzen fra Frejlev, Henrik Havrehed fra Sønderholm, Aksel Johansen fra Frejlev, Karsten Mortensen fra Nørholm Enge, Egon Flensted Andersen fra Frejlev, Lis Jensen fra Sønderholm, Hardy Frandsen fra Frejlev, Arne Thomsen fra St. Restrup, Mogens Ejersbo fra St. Restrup, Ebbe Hassing Rasmussen fra Drastrup, Arne Buus Madsen fra Nørholm Enge, Erik Jensen fra Tostrup, Gunnar Jensen fra St. Restrup, Henning Skak Trysøe fra Sønderholm, Erik Larsen fra Nørholm Enge, Poul Staun Hansen fra Nyrup, Emmy Jensen fra Nyrup, Anna Grethe Ravn fra Sønderholm, Inger Louise Nielsen fra Tostrup, Karen Hansen fra Sønderholm, Bent Elkjær fra Frejlev, Jon Aldal Jensen fra Sønderholm, Lis Dalsmark fra Sønderholm, Søren Bødkergaard Nielsen fra Porsheden, John Ejdrup fra Mellemholm, Ewald Kristensen fra Sønderholm, Aase Qvist Christensen fra Frejlev, Henning Klitgård fra Drastrup, Per Mølgård fra Tostrup og Peter Stoffersen fra Nibe.

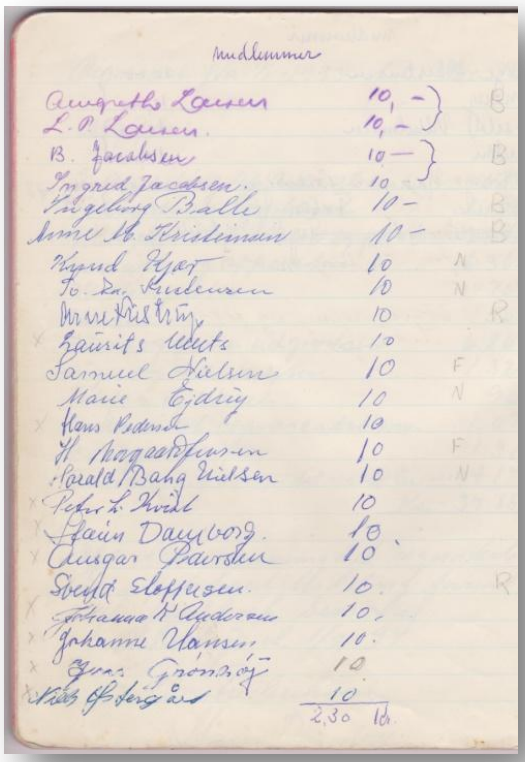

Foreningens revisorer:

Inge Nørgaard Andersen fra Frejlev, Oskar Christensen fra St Restrup, Christian Frederiksen fra St. Restrup, Niels Staun Damborg fra Sønderholm, Gunnar Jensen fra St. Restrup, Grethe Zink fra Sønderholm, Gunner Jensen fra Sønderholm, Poul Staun Hansen fra Nyrup, Peter Stoffersen fra Sønderholm, Mogens Ejersbo fra St. Restrup, Egon Flensted Andersen fra Frejlev, Jørgen Rise fra Sønderholm.

Vi håber listen er fuldendt, men hvis der er fejl eller mangler, hører vi gerne fra dig.

Bestyrelsen.

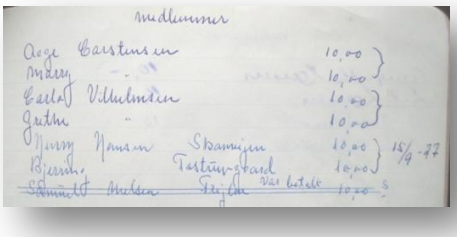

De første medlemmer af foreningen i 1977.

Arrangementer 2018

Årets generalforsamling, onsdag den 14. februar, afholdes i Nørholm Forsamlingshus, Nørholm Bygade 21 kl. 19.30. Her vil der efterfølgende være et foredrag med Lene Bjerre. Hun var i mange år idéskaberen bag Lene Bjerre-produkter, og som den aktive person, hun er, ser hun tilbage på de mange spændende bolig- og indretningstiltag, hun har været en del af i årenes løb.
Foreningen er vært ved kaffe og lagkage.

Onsdag den 14. marts kl. 19.00 har foreningen arrangeret **forårsudflugt til Nørholm skole** på Nørholmsvej 480. Her vil Kirsten Arden fortælle lidt om stedet og vise den imponerende udsigt over Limfjorden. Som hovedattraktion, vil den tidligere stadsarkivar Henning Bender fortælle om den store udvandring, der skete fra Danmark til Amerika. Han kalder foredraget for
"Drømmen om Amerika" og foreningen ser frem til en fantastisk rejse.
Pris for kaffe og brød er 60 kr. pr deltager. Tilmelding skal ske til Peter, John eller mail inden mandag den 12/3.
Der vil være samkørsel fra Sønderholm kirke kl. 18.45.

Sommerudflugten går i år til **Rebildcentret,** Røde Møllevej 4, onsdag den 6. juni kl. 19.00. Her er der arrangeret en guidet tur på det forholdsvis nye center ved Tingbæk Kalkminer. Det er et interessant sted med kalk, kilder, kunst og kold krig, og inden for en årrække åbnes attraktionen Regan Vest. Der betales for entré, guide, kaffe og brød, og prisen er 100 kr. pr. deltager. Tilmelding skal ske til Peter, John eller mail inden mandag den 4/6.
Der vil være samkørsel fra Sønderholm kirke kl. 18.30.

Åbent Arkiv. Lørdag den 10. november er der som vanligt Åbent for alle i Arkivet. Kom og se vores lokale og få en historie med hjem. Måske kan fremtiden også få glæde af din!

Åbningstider i Arkivet: Den 2. onsdag i måneden fra kl. 19-21 (dog ikke i juli måned) er der åbent for alle interesserede, og hver tirsdag mellem kl.10-12 er der arbejdsmøde. Her er man også velkommen, dog helst med en henvendelse forinden til et bestyrelsesmedlem.

Bestyrelsen består af:
Formand Peter Stoffersen 40 17 83 02
næstformand Henning Klitgård 98 18 89 33
kasserer Flemming Gravesen 20 47 91 22
arkivleder Lis Dalsmark 41 17 33 89
sekretær Karen Hansen 98 34 11 41
medlemsansvarlig Per Mølgård 24 85 96 75
John Ejdrup 21 47 33 94
suppleanter Tove Bang Nielsen 98 34 14 93
Gunnar Jensen 30 51 15 83.

Mailadresse: lokalarkiv.sonderholm@gmail.com
Et husstandsmedlemskab koster 80 kr. årligt.
Konto nr.: 9296 241 02 06601.
NYHED! MobilePay 21 47 33 94 (John Ejdrup)

Kontingent: Bedes betalt inden den 14/2 2018.
Besøg på vores hjemmeside:
lokalarkiv-sonderholm.dk og på Arkiv.dk
Arkivets adresse: Stadionvej 2,
Sønderholm skole 9240 Nibe.
Lokalhistoriske bøger fra Nørholm og St. Restrup er til salg, og kan købes i Arkivet.

Find os på face-book: Gruppen hedder Lokalhistorisk arkiv for Frejlev, Nørholm og Sønderholm sogne.